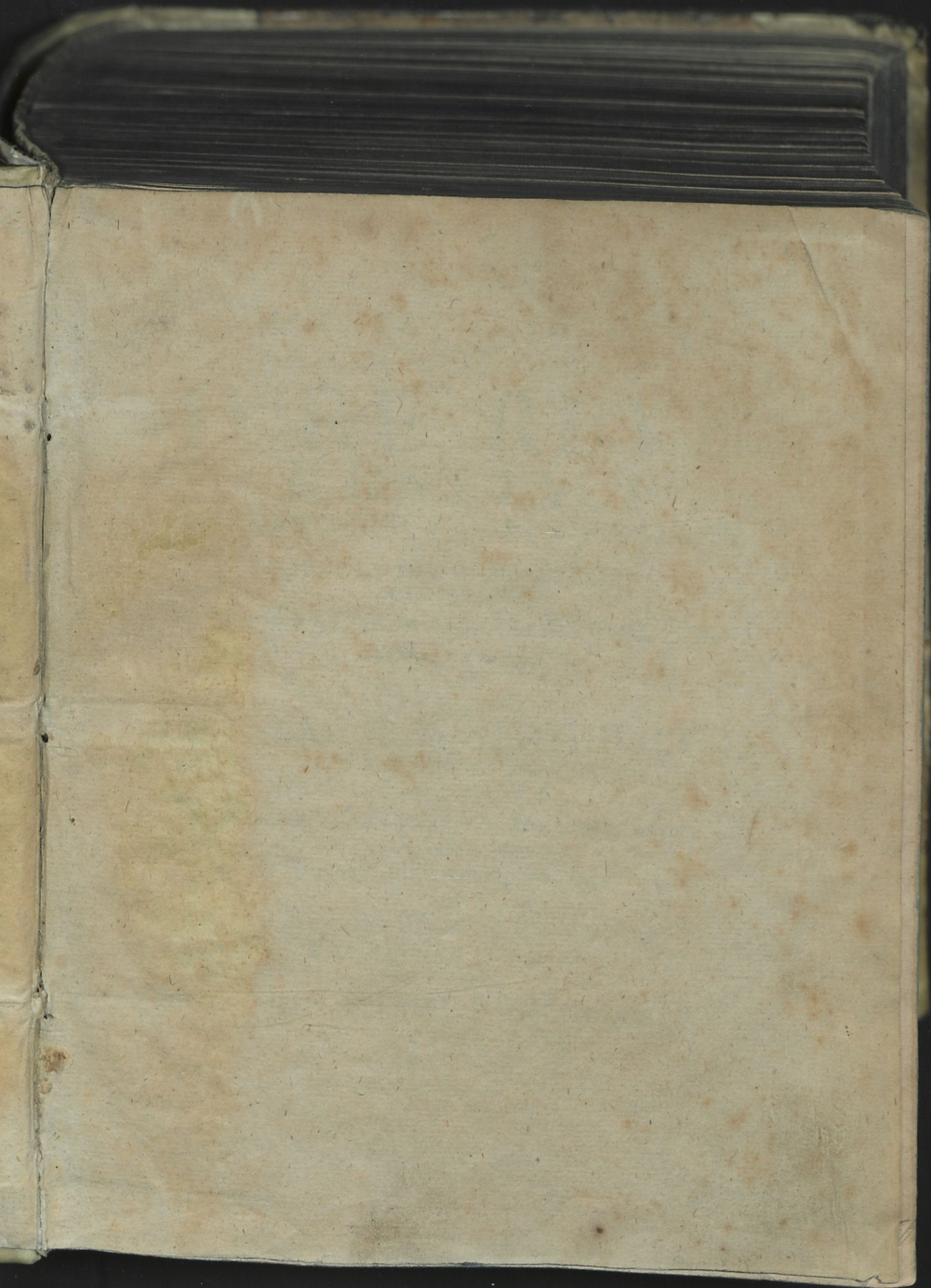
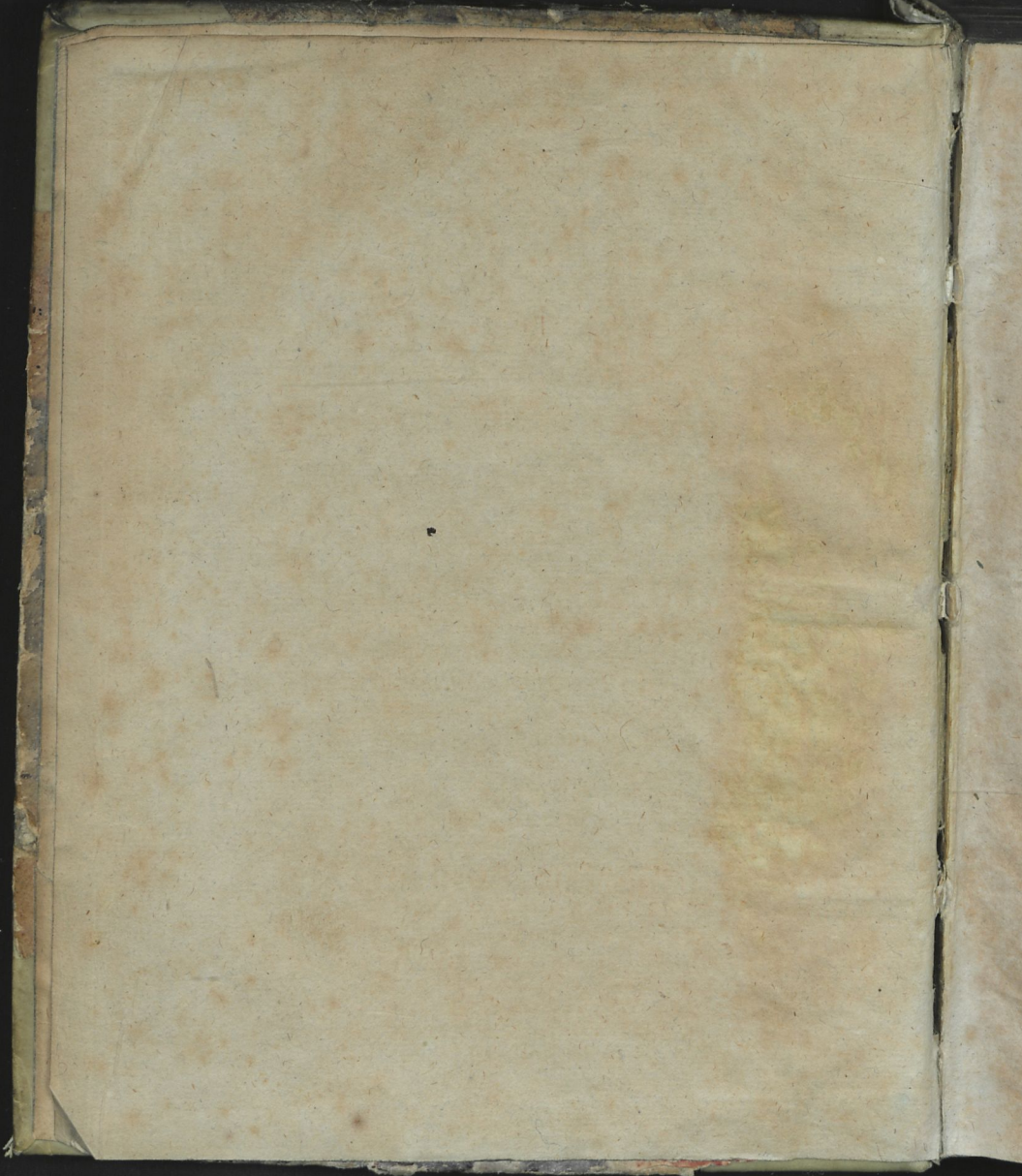

Ms. 67.

Q. D. B. V.
 DISPUTATIO JURIDICA,
 DE
INTERPRETATIONE
BENEFICIORUM PRINCIPIS,
 ad l. 3. de Constit. Princ.

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
 SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DN. FRIDERICO WILHELMO,
 REGNI BORUSSICI HEREDE, &c. &c.

SUB PRÆSIDIO

DN. CHRISTIANI THOMASII, JCTI,
 S. REG. MAJ. BORUSS. CONSILIARII, ET
 PROF. PUBL. AC FACULT. JURID.
 h. t. DECANI,

PUBLICÆ ERUDITORUM DISQUISITIONI SUBMITTET

DANIEL KÜSTER,

BERNB. ANHALTINUS.

AD DIEM XXV. JUNII M DCC I.

***** (5) *****

HALÆ MAGDEBURGICÆ,

LITERIS CHRISTOPHORI SALFELDII, VIDUÆ.

Recusa 1735.

DISPUTATIO JURIDICA
DE
INTERPRETATIONE
BENEFICIORUM PRINCIPIS

ad I. de Conſue. Princ.

Authoris Magnificentiſſimi
SERENISSIMO PRINCIPIS AC DOMINI
D. FRIDERICO WILHELMO
REGNI BORUSSICI HERED. &c. &c.

AVTORIS
D. CHRISTIANO THOMASII JETI
A REG. MAG. BORUSS. CONSILIARII ET
PROF. PUBL. AC FACULT. JURID.
IN DECAN.

D. KUNZE

MDCCCLXXVII

LITAEUS CHRISTOPHORUS VILH. VIDOE

Nobilissimo Dn. Respondenti

S. P. D.

PRÆSES.

Aliquoties & docui & scripsi, ad falsas regulas interpretationis, quæ Jctis familiares sunt, etiam illam pertinere, quod beneficia Principis latissime sint explicanda; & hanc quidem talem esse, ut ne unicam quidem ejus exemplum concipere possim, in quo eadem usum habeat genuinum. Multis hæc assertio scandalo fuit. Sed spero, eos æquius de illa judicium esse laturos, si tuam disputationem inspexerint, in qua, meo quidem judicio, rem ita deduxisti, ut palpari possit. Non tamen ægre ferēs, ut elaborationi tuæ adhuc duo verba addam, ex quibus mens mea in quibusdam momentis adhuc distinctius intelligi possit.

Scilicet quæstio est: an ad regulas interpretandi referenda sit assertio; Beneficia principis latissime esse exponenda? In qua quæstione interpretatio latissima non solum denotat interpretationem extensivam, ubi verba privilegii extenduntur ad casus sub verbis non comprehensos, sed & ex interpretatione doctrinali illam, quando verba privilegii duplicem habent significatum, unum laxiorem vel generalem, alterum strictiorem vel specialem, ita, ut in dubio propter hanc regulam laxior significatus sit præferendus strictiori. Hæc ideo moneo, quia video in formando statu controversiæ te quidem primario mentionem facere interpretationis extensivæ, §. 18. 19. sed hoc monitum tamen non esse contra tuam mentem patet ex §. 33. seq.

Quæstio hæc dum a nobis negatur, non is sensus est, quasi nullus possit occurrere casus, in quo circa dubiam privilegii interpretationem aut latissima vocis acceptio præferenda sit strictiori aut etiam verba privilegii & beneficii Principis extendenda sint ad speciem sub verbis non comprehensam. Sed

A 2

quod,

quod, si talis interpretatio locum habeat, id omne deduci debet at ex aliis interpretationis regulis, quas adhibemus in interpretatione cujuscunque voluntatis humanæ, nunquam ex eo, quod versetur in materia beneficiorum principis. Imo, si alii conjecturarum fontes desint, tunc potius in dubio pro strictiori vocis acceptione & verbis non extendendis esse pronuncian-
dum.

Prius expositionis hujus membrum, quorsum & tu inclinas §. 41. declaro sequenti exemplo. Princeps per beneficium delinquenti dedit saluum conductum, vel his verbis, quod libere possit redire a judicio, vel, quod libere possit accedere ad judicium. Hic, quamvis aditus ad judicium non comprehendatur sub voce reditus, nec reditus sub voce aditus, utrobique tamen utrumque horum intelligitur, non solum, quod liber reditus præsupponat liberum aditum, sed & quod, etiamsi liber aditus non præsupponat temper liberum reditum, verba tamen intelligenda sunt cum effectu & explicanda ad naturam negotii, de quo actum est. Jam autem certum est, cum, qui petit saluum conductum, utrumque petere. Igitur hæc explicationes vocum latiores & extensivæ non sunt ideo, quia verba extant in beneficio principis, sed quia hæc explicatio fieret, etiamsi quilibet iudex inferior, vel privatus etiam, saluum conductum promississet. Contra si delinquens vitalis concessionis a principe impetratæ, quæ expresse etiam utriusque & liberi aditus & reditus fecisset mentionem, vellet commorari pendente processu criminali in loco iudicii, & confugere ad regulam, quod beneficia principis sint extendenda, is haud dubie se gravissimo periculo exponeret, & cogeretur audire se inepta interpretationis regula usum esse, quia hæc ejus interpretatio non alia bonæ interpretationis conjectura niteretur, unde & in praxi, dum salvus conductus specialis impetratur aut conceditur, in specie commorationis mentio debet fieri.

Poste:

Posterius vero membrum paucis ita demonstro: Omnis interpretatio est de re dubia & controversa. Jam igitur, dum agitur de interpretatione privilegii, vel is, qui privilegium accepit, controversiam habet cum tertio, & tum ex communi asserto omnia beneficia principis erunt restringenda, quia omnia intelliguntur salvo jure tertii; vel controversiam habet cum ipso principe, tum haud dubie princeps vult restringere privilegium, impetrans ampliare & extendere, (casus enim non poterit concipi, ubi sit inter principem & beneficiarium, ita ut princeps velit gratiam suam extendere, beneficiarius autem minuere). At vero quia inter privatos regula est non irrationalis: quod donationes sint stricte accipiendae, quia scilicet donatarius sibi imputare debebat, cur non clarius sit locutus, non erit causa, cur princeps non debeat uti jure privatorum.

Igitur miror acutissimum Antonium Fabrum *in rationabilibus ad b. l. nostram* non vidisse ineptias doctrinae communis, sed potius conatum esse, rationem ejus ita suppeditare, quod ad Principis majestatem pertineat, ut liberalissimus existimetur. Si paenegyricos scripisset Faber, tolerarem hanc rationunculam, vel parvam & non adeo subtilem adulationem. At scriptori rationalium eam vix condono. Sufficit majestati principis si liberalis sit. Superlativi virtutum, ad excessus virtutum, h. e. ad vitia, pertinent, & adeo liberalissimus revera est prodigus. At prodigalitas non decet majestatem principis.

In examinandis exemplis, quae a doctoribus ad illustrandam regulam afferuntur, quae tu singulaeorsim ponderasti, summam res eo redire videtur. In illis vel plane non sit extensio aut interpretatio latior, & tum sunt impertinentia, aut si sit, tum vel decisio illa falsa est, & tum sunt iterum impertinentia, vel vera, & tum vel ideo, quia princeps interpretatione authentica voluntatem suam de novo sic declaravit, ubi sunt rursus impertinentia, quia quaeritur de interpretatione doctrinali, vel denique, quia alia regula communis interpretandi id

A 3.

suadet,

suadet, tunc sunt ideo impertinentia, quia quærimus exemplum, quod deficientibus aliis interpretationum fontibus ex hac regula sit demonstrandum. Ex paucis hinc momentis & tu exempla glossæ, Feltmanni & Tapiaæ rejecisti, & alia omnia aliorum forte Jctorum rejici possunt. Ita miror, subtilem Bachovium in *negotio* ad hanc legem, sequestratis glossæ exemplis, ista tria tanquam meliora attulisse, quorum mentio fit in *l. si cui 38. ex quib. caus. majores, l. quidam 57. de re judic. l. Princeps 21. de V. S.* quæ tamen facillime ex dictis refutari possunt.

Quæ in fine adjecisti de mente & intentione Javoleni, de illis hæc est mea sententia. Non credo, Jctum posuisse hanc regulam tanquam rationem dubitandi, sed potius ut conclusionem seu decisionem quæstionis controversæ ex alia quadam regula bonæ interpretationis profluentem, contra interpretationem cavillatoriam. Ita, si cavillator in dato supra casu principi, qui liberum aditum ad judicium delinquenti indulserat, suaderet, ut post aditum delinquentem in reditu incarceraret, haud dubie justus interpres regerere posset: Beneficia principis esse plenissime accipienda. Potest eadem conclusio adhiberi & deduci ex regula, quod verba intelligenda sint cum effectu, & ne nihil actum videretur, quo spectat casus de Ponticis *l. i. in fin. ad municip. quem examinas §. 23.* Potuisset enim & tum Celsus hæc verba adhibere: Privilegium Pompeji esse plenissime accipiendum. Idem dicendum de quæstione in *d. l. 57. de re judic.* Regulariter minor non poterat sententiam efficacem pronunciare. Princeps minori per beneficium contulerat magistratus officium, quærebat: an sententia ab eo dicta valeret? Quidni? alias enim concessio hæc esset sine effectu. Poterat igitur & hic Jctus dicere: Beneficia principis esse plenissime accipienda, &c. Tu interim vale. Dabam ex museo d. 20. Junii 1701.

DISPU.

DISPUTATIONIS

DE

Interpretatione beneficiorum Principis

SUMMARI A.

Incommoda ex modo excerpti leges Pandectarum orta. §. I. Insufficiencia ipsorum compilatorum. §. II. Falsæ interpretandi regula, etsi in Corpore juris extant, pro legibus tamen non sunt habenda. §. III. Multæ tales falsæ regulae a JCr. tradi solent. §. IV. Inter quas etiam est, quam ex l. 3. de Constit. Princip. formant: beneficia principis esse laxissime interpretanda, §. V. quod hac dissertatione fusius ostenderur. §. VI. Methodus dicendorum. §. VII. Beneficii vox quor modis accipiatur? §. VIII. IX. X. Beneficii vox in d. l. 3. privilegium sub se comprehendit, non certam speciem privilegio contradietam denotat, §. XI. XII. XIII. nec in specie saltem denotat largitiones Principis, §. XIV. sed generalissime hic accipitur. §. XV. Quæ de beneficiis Imperatoris hic dicuntur, etiam vera esse debent de beneficiis a principibus imperii indultis. §. XVI. Per interpretationem in l. 3. intelligitur non authentica, sed doctrinalis. §. XVII. Per plenissimam interpretationem intelligitur extensiva. §. XVIII. Formatur status controversiæ & fundamenta communis sententiæ exponuntur. §. XIX. Rejicitur fundamentum ex regula de favorabilibus & odiosis desumptum, item exinde: quod donationes principis non indigeant confirmatione. §. XX. Rejicitur & aliud ex l. 2. C. de præpos. agent. in reb. conquistum. §. XXI. Considerantur casus legis. Rejicitur ut impertinens casus glossæ: Principem domo concessa, concessisse etiam adjacentia, & simul respondetur ad casum. l. 2. C. de bonis vacant. & quæ doctores inde concludunt. §. XXII. Rejicitur casus ex l. 1. §. 2. ad munic. desumptus. §. XXIII. Item alius ex l. 43. pr. de V. & P. S. §. XXIV. Item alius in l. 9. C. quæ res pign. obhg. §. XXV. Et porro alii ex Nev. 22. §. 32. & l. 4. ff. de jure immunit. §. XXVI. Ostenditur, glossam objectiones sibi non pertinenter formare nec pertinenter responderi. §. XXVII. Examinantur casus a Geriardo Fehrmanno pro exemplis regule suppedirati. Rejicitur primus, §. XXVIII. secundus, §. XXIX.

§. XXIX. tertius, §. XXX. quartus & quintus. §. XXXI. Transseas
 ad Caroli Tapia commentariam ad nostram legem. §. XXXII. Exa-
 minantur exempla Tapia. Horum varias classes format: (1) Latissima
 interpretationis quoad verba, cujus exemplum rejicitur. §. XXXIII.
 Notatur regula Tapia: verba enunciativa Principis ex certa scientia
 prolata dispositionem inducere. §. XXXIV. XXXV. Notatur & il-
 lud: in feudis principum verba late esse accipienda, etsi feudis aliis
 conveniat stricta interpretatio. §. XXXVI. (2) Latissima interpreta-
 tionis quoad res. Ubi rejicitur exemplum Tapia ex l. un. C. si liberat.
 Imper. §. XXXVII. & aliud. §. XXXVIII. (3) Latissima interpra-
 tationis quoad personas. Rejiciuntur Tapia exemplum ex l. 7. in fin.
 ff. de Senat. §. XXXIX. et ex aliis juris textibus. §. XL. Item aliud
 de feudo concesso pro se & filiis. XLI. Aut de immunitate concessa
 alicui & posteris. §. XLII. (4) Latissima interpretationis quoad tem-
 pus. Et hujus classes exempla rejiciuntur. §. XLIII. XLIV. (5)
 Latissima interpretationis quoad locum. Rejicitur exemplum ex l. 1.
 §. 4. ff. de offic. Præf. urb. & casus quem inde deducit Tapia. §. XLV.
 (6) Latissima interpretationis quoad solemnitatem & validitatem,
 ubi offert exempla plane impertinentia. §. XLVI. Rejiciuntur Carp-
 rovi & Zefu distinctiones, quibus in expositione legis nostra utun-
 tur. §. XLVII. XLVIII. Assertio: beneficia principis esse latissime ex-
 plicanda, repugnat rationi, quia admittit principi jus, quo etiam pri-
 vati utuntur. §. XLIX. quia etiam ex doctrina ipsius juris Romani in
 l. 53. de P. & pupill. substit. interpretatio doctrinalis debet subordi-
 nari a esse authentica. §. L. Item, quia privilegia conceduntur præter
 quia l. 191. ff. de R. i. regula illi repugnat. §. LI. Denique, quia prin-
 cept beneficia plane revocare potest. §. LII. Practici etiam communi-
 ter contra regulam illam definiunt quæstiones controversas, v.g. dum
 quaeritur de concessa a Principe juris venandi interpretatione. §. LIII.
 Item de concessa jurisdictione. §. LIV. Responderur objectionibus
 legulejorum contra doctrinam nostram, & concluditur, legem 3. de
 Const. Princ. non esse regulam interpretandi. §. LV.

§. I. Ex

§. I.

X quo interpretes juris Romani solidis interpretandi fundamentis sepositis unice id egerunt, ut leges a compilatoribus sæpe truncatas quovis modo defenderent, de applicatione genuina interim parum essent solliciti, non aliter fieri potuit, quam ut nubem pro Junone acciperent, vel distortas & male cohærentes regulas lektoribus obtruderent. Quamvis enim veteres jureconsulti regulas bonæ interpretationis plerumque non neglexerint, incuria tamen Triboniani sæpissime factum, ut, dum nervum ex veterum Jctorum libris tradere debuerit, textus ita lacera- vit, ut rationem quandam secundariam & inadæquatam, tanquam legem notabilem, excerpserit, omisso plane ipso casu, cui ratio a Jctis applicata fuerat. Quin cum in responsis rationes dubitandi inferi soleant, illæ vero vel sæpius falsæ vel saltim maximopere restringendæ, certè fieri potuit, ut compilatores talem arripiendo rationem, illam tanquam legem quandam ex responsis Jctorum excerpserint, & sic nobis falsas pro veris interpretandi regulas reliquerint.

§. II. Nec caret hæc assertio sua probabilitate. Barbaries eorum temporum, ubi hæc compilatio facta, satis nota est, & ipsa experientia optime probatur. Compilatores vero genuinis jurisprudentiæ fundamentis fuisse destitutos, ubique apparet, & vel ex solo modo, quo selectio capitum Jctorum libris facta, ostendi potest. Et restant, proh dolor! in nostro jure tot vestigia horum imperitiæ & insufficientiæ, ut de eo dubitare prudentiores hæcenus non potuerint. Non itaque mirandum, quod sæpius casus deficiat, cui lex hæc vel illa applicari possit, cum & Jcti suas rationes non ubique pro veris & genuinis venditavariant.

B

§. III.

§. III. Etsi vel maxime detur, a Jctis regulam quandam interpretandi quandoque esse adhibitam, quæ tamen contra fundamenta genuinæ interpretationis pugnat, adhuc dubium illud remanet, an talis regula legis vicem sustinere possit in applicatione. Doctrina enim interpretandi aliunde petenda & ad Jurisprudentiam afferenda. Illam tradit logica, & sic res judicii & intellectus est, qualia quæ sunt, sub spheram legum non cadunt. Leges disponunt de negotiis civium, quomodo sint instituenda, & sic normam voluntati præscribunt. At, quomodo sit judicandum, non voluntatis sed intellectus opus est, & hinc leges hic suum officium perdunt, vel saltem perdere debent.

§. IV. Hoc non observato factum est, ut, qui doctrinam interpretandi jura ex doctoribus nostris tradiderunt, ex singulis fere legibus nostras regulas interpretandi extruxerint, eorumque numerum adeo auxerint, ut sub harum mole fere gemat hodie jurisprudentiæ studium. Cum tamen, si ex logicis doctrinam de interpretatione hausissent, & illam ad jurisprudentiæ studium attulissent, paucioribus regulis tota doctrina interpretandi absolvi potuisset, ceu ostendit Dn. Præses in *Parte secunda der Vernunft-Lehre*. Verum nimia adoratio juris Romani, ut & communis persuasio, quasi omnes sapientiæ thesauri in jure Romano essent reconditi, obfuit, quominus plurimi ultra Justinianum suum saperent.

§. V. Plures ejusmodi regulas interpretandi falsas, quæ tamen Doctoribus nostris in pretio habentur, & in omnium ferme ore sunt, hic coacervare possemus, si ratio institui hoc ferret, nec illæ passim jam essent rejectæ tum ab aliis, tum a Dn. Præsede potissimum. Regulæ de favorabilibus & odiosis hodie sanioribus odiosæ sunt, postquam falsitas earum detecta est. vid. Dn. Præs. *Jurispr. Div. lib. 2. c. ult. append.* Eiusdem farinae est alia regula, quam *ex l. 3 ff. de Conf. Princip.* haurire solent, ubi Javolenus ita: *Beneficium Imperatoris, quod a divina scilicet*

scilicet ejus indulgentia profisciscitur, quam plenissime interpretari debemus. Exinde statim doctoribus nostris regula interpretandi nata: *privilegia principis sunt latissime interpretanda, adeo ut absque dijudicatione, verane an falsa sit, ubique adhibeatur.*

§. VI. Verum tot difficultates & dubia circa hanc regulam ubique sese offerunt, ut fere adhuc hodie doctores titubent, quomodo hæc regula sit intelligenda, & qua ratione salvis principis juris, aliisque legibus, applicari possit. Et quamvis plerique facile deprehendere possent, regulam hanc ad doctrinam interpretationis proprie referri non posse, si rem ex vero æstimare vellent, tamen, ne quid pereat ex legibus nostris, & ne jota quidem, uti superstitio homines quosdam occæcare solet, malunt centies errare cum legibus suis, quam veritati indulgere. Sed hos quidem sub jugo præjudicii autoritatis sudare permitamus, nobis interim etiam concedent, ut ea, quam veritatis studium nobis indulget, libertate utamur, & in præsentis disputatione regulam illam de *interpretatione beneficiorum principis plenissime facienda* excutiamus, inquisituri an aliquem usum illa habere possit.

§. VII. Ne vero more andabatarum certare videamur, ere erit, ut primo quidem in genuinum hujus regulæ sensum inquiramus, nam & hic valde cespitant doctores, & ita enucleemus, quid hic intelligatur (1) per beneficium, (2) per Imperatorem, (3) per *res* interpretari, & (4) per *res* plenissime, ut his enucleatis status controversiæ recte formari possit: deinde excutiamus casus, quos doctores ad hanc legem conglomerare solent, visuri an eo pertineant, & denique per exempla contraria ostendamus, hujus regulæ applicationem in totum cessare.

§. VIII. *Beneficii* vox varie accipitur. Quid in moribus beneficii nomine veniat, libris septem exponit Seneca, ubi *l. 4. c. 29.* duo beneficii requisita tradit (1) rei magnitudinem (2) ut ejus causa faciam ad quem volebam pervenire

beneficium, dignumque eum judicem, & libens attribuam, quæ quidem hic in examen revocare non vacat, cum Dn. Præses in der Sitten-Lehre *Part. 1. c. 6. n. 52. seq.* hanc materiam plenius pertraxerit. Sensu juridico inprimis hæc vox prædicatur de summo principe, ejusque gratiam & liberalitatem denotat. Sic notum est, antiquitus feuda fuisse dicta beneficia, cum quoad suam originem processerint ex liberalitate Principum erga eos, qui eis in bello fidelem navaverant operam. Unde & feudista 2. *F. 23.* ex definitione beneficii, quam Seneca tradidit *lib. 1. c. 6.* definitionem ipsius feudi struit, quod scilicet res immobilis beneficiata, h. e. feudalis, ex benevolentia alicui detur; quo sensu *beneficiare* pro infundare & *beneficialis* pro vasallo usurpantur in legibus cœpit vid. Schilt. *ad Jus Allem. feud. ad Rubr. §. 5.* Dedit hæc ipsa vox beneficii ansam Friderico I. severius papæ Adriano respondendi, quasi scilicet dignitatem imperialem ex beneficio papæ accepisset, quamvis postea Adrianus vocem beneficii pro bono facto accipiendam voluerit. Epistolæ ipsæ legi possunt apud Radevicum *de Gest. Frid. I. lib. 1. c. 9. 10. & 22.*

§. IX. Simili significatione jam olim apud Romanos hanc vocem venisse constat ex Dolabella de agrimenforibus, ubi ita: *Quæris si in libro beneficiorum regionis illius beneficium Augustus dedit; intelligit videlicet libros, quibus conscribebantur, quæ principes militibus aliisque largiti erant.*

§. X. Deinde beneficium prædicari potest in genere, de quacunque gratia & indulgentia principis seu summi imperantis, ut non tantum liberalitatem seu largitionem denotet, sed etiam, quando alicui ob meritum quid indulget contra communes regulas juris, quando dispensat, gratiam delicti facit *l. 1. §. 12. de pen.* privilegia & immunitates concedit, dignitatem & eminentiam singularem alicui confert, quo sensu Germanis dicitur. *Der Fürst hat mir eine Gnade gethan.* Sic imperiale beneficium dicitur in *l. 1. c. de stat. & imagin.* quando Imperator concedit, ut bene merenti statua collocetur.

§. XI.

§. XI. Quo vero sensu vox beneficii in nostra lege veniat, non adeo constat inter doctores. Nonnulli beneficium hic privilegiis opponunt, & id demum beneficiis adscribendum censent, quando in sui præjudicium princeps tantum quid concedit, cum contra privilegia recipiant præjudicium tertii. Verum valde subdubito, an hoc sensu vox beneficii hic accipienda sit. Nam generaliter in *cit. l. pen.* ita circumscribitur, quod a divina Imperatoris indulgentia proficiscitur, quæ verba ubique indicant, in genere omnem gratiam, indulgentiam, & sic etiam privilegia, quæ singularem indulgentiam continent, sub hac voce beneficii venire. Intrat ergo potius vox beneficii vicem generis, & privilegia aliasque indulgentias tanquam species sub se complectitur.

§. XII. Deinde nec perpetuum esse videtur privilegii, quod illud concedatur in præjudicium tertii. Quoties mulier ad adoprandum aliquem admittitur, illud facit ex privilegio & indulgentia Imperatoris §. 10. de adopt. Ubi vero hic præjudicium tertii? Ubi quis per privilegium contra jus commune obtinuit, ut has vel illas aves hætenus capi vetitas capere possit, ubi tunc præjudicium tertii? Imo hodie regulariter jura venandi per privilegium concedi nobilibus a principe dicunt doctores; ast ibi nullum regulariter alterius præjudicium versatur. Quid quod a natura privilegiorum alienum esse videatur, quod tendat in præjudicium tertii, cum semper ex propria doctorum confessione intelligantur sub clausula: *Salvo jure tertii.* Sunt ergo & hoc sensu beneficia, cum neminem gravare debeant *l. 4. C. de Emanc. lib.*

§. XIII. Et sane vix capere possum, cur in hac lege opposuerint beneficia privilegiis, & duas diversas species indermaverint, cum tamen ex stylo Romanorum *synonymas* accipiantur. Demonstrabo id aliquot legibus ex ff. *petitis.* In *l. 68. de R. J.* diferte agitur de privilegio personæ ob certam conditionem

tionem indulto, & illud ibi dicitur *beneficium*. Sic Celsus in *l. 191. eod. de interpretatione privilegiorum* ex omnium confessione agit, & eadem dupliciter beneficiorum voce insignit. In *l. 43. pr. de vulg. & pub. subst. privilegia* dicuntur *beneficia principalia*, ut & in *l. 38. ex quib. caus. maj. l. ult. ff. de adopt. l. 98. ff. de acquir. vel omitt. hered.* Sic privilegium a Trajano concessum multis locis dicitur beneficium Trajani, ut in *l. 13. §. 6. l. 15. §. 3. l. 42. §. 1. l. 49. de jure fisci*. Plures hic coacervare possem leges, nisi ex his constaret, JCti antiquis familiare fuisse, privilegia nomine beneficiorum exprimere. Imo puto beneficium vocabulum in ff. frequentius occurrere, quam privilegii.

§. XIV. Ex his allegatis legibus quoque refutari possunt illi, qui in *d. l.* vocem beneficiorum restringunt ad meras largitiones & liberalitatem principis. Nam id quidem nulla ratione nec lege probant, sed tantum ideo faciunt, ut asyllum inveniant, in quo legem suam notabilem recondere & sic salvare possint. Sed infra doccimus, ne sic quidem salvari posse.

§. XV. Puto ergo per beneficium Imperatoris ex propria JCti definitione omnem omnino gratiam, indulgentiam, privilegia, dispensationes, largitiones, &c. intelligi debere. Hæc enim omnino voce beneficium principalis stylo Romano exprimentur. Quod si id dissentientes non concedent, postea κατὰ δυνάμειν adversus eosdem pugnabimus, & adeo, si perti- naces hic esse velint, acceptiones eorum ex proprio cerebro & subtili ingenio excogitatas interim admitemus.

§. XVI. Per Imperatorem intelligo summum tenentem imperium, quod hæctenus de Imperatoribus Romanis certum & indubium est. An vero solummodo hæc regula ad hunc restringi debeat, certatum fuisse constat ex iis, quæ ad *b. l.* annotat B. Dn. Brunnem. *n. 3.* Quasi scilicet in nostris Imperii Germanici principibus regula locum habere nequeat. Sine dubio, qui hanc sententiam foverunt, principes nostros considerant cum publicistis antiquis, quorum omne jus publicum ex jure

Jure Romano petebatur, tanquam magistratus meros, & ita ad talem conclusionem delapsi sunt. Sed hodie nemo forsam tam vanus & insipiens erit, qui hujuscemodi fabulis inhærebit, adeoque certum est, si hæc regula vera & in beneficiis ipsius Imperatoris, etiam vera esse debet in beneficiis & privilegiis, quæ ex principum nostrorum imperii indulgentia proficiuntur.

§. XVII. Jam ulterius de *Interpretatione* quædam addenda. Interpretari est exponere alterius voluntatem dubiam ex probabilibus conjecturis. Unde authentica interpretatio proprie talis non est, sed doctrinalis, quæ de legislatoris mente explicanda sollicita est. Excutiendum autem hic erit, de quanam interpretatione Jctus agat in nostra lege. De authentica illam intelligi non posse apparet ex eo, quod illa proprie non sit interpretatio, nec legislator sibi legem præscribit, dum ostendit, quomodo hoc vel illud interpretandum, sed judicibus & Jctis, qui leges interpretari & applicare debent. Lex vero per interpretationem authenticam exposita, est nova lex, adeoque non interpretatio, nec ad leges interpretationis doctrinalis adstricta, nec a Jctis imitanda, sed sæpe hic valet: lex dura, ita tamen scripta. Remanet ergo, doctrinalem hic intelligi debere. Quod vel exinde ostendi potest, quia hoc exemplum referre Doctores solent ad interpretationem extensivam; hæc vero non est species authentica, sed doctrinalis interpretationis. Imo & Jovolenus Jctis expresse ostendere voluit, quodnam sit officium Jcti in interpretandis beneficiis principalibus, inde dicit: *Interpretari debemus.*

§. XVIII. Denique rō quam plenissime ostendit, quomodo hæc interpretatio doctrinalis fiti situtuenda. Scilicet ut explicat Feltmann in Comm. ad cit. l. n. 3. largissime ut non ad diminutionem, sed ad augmentum convertatur, seu, ut verba legis extendantur ad casus similes. Cum vero in beneficiis interpretatio ita extendatur & sic ve in tertii vel in ipsius principis præjudicium

judicium vergat, quaritur in cujusnam præjudicium hæc interpretatio quam plenissime fieri debeat? In eo quidem omnes convenire videntur, in præjudicium tertii interpretationem fieri non debere, cum princeps non præsumatur voluisse quenkam lædere per suum privilegium: Hinc si immunitatem concedat alicui, ejus portio non universitatem gravare, sed in ipsius Principis detrimentum imputari debet. *Conf. Carol. Tapia in Comm. ad l. nostram in Rubr. c. 6.* hinc, si facienda esset quam plenissime in beneficiis principalibus interpretatio, in solius concedentis præjudicium esset facienda.

§. XIX. Ex hisce ita per membra explicatis status controversiæ recte formandus. Quaritur videlicet: *Num, si princeps summus vel status imperii alicui beneficium vel privilegium aut aliam gratiam indulserit, ibi locum habere possit doctrinalis interpretatio, & quidem extensiva in præjudicium ipsius concedentis imperantis vel principis?* Et hoc jam omnes cum suo Javoleno affirmant. Rationem in promptu habent, quam depromunt plerique ex classe de favorabilibus & odiosis. *Satis utique certum est, inquit Feltmann ad cit. l. 3. n. 3. quod sit res favorabilis, neque ita contra voluntatem principis, ejusve, qui alteri beneficium concessit, peccamus, quin magis eam adjuvamus, quando illam plenissime interpretamur, c. odia de R. l. in 6.* Ut vero hujus regulæ veritatem eo melius ostendant, ulterius provocare solent ad *l. 26. C. de donat. int. V. & U. ubi disponitur, quod donationes Imperatorum opitulatione quadam extrinsecus minime egeant, velut in l. 34. pr. C. de donat. dicitur, quod Imperiales donationes merito indignentur sub observatione monumentorum fieri; culmen enim debent habere præcipuum liberalitates principales l. 7. C. de bon. quæ liber. vid. Car. Tapia ad l. 3. de Constit. Princ. in Rubr. c. 7.*

§. XX. Certe, si nullo firmiori fundamento regula hæc nititur, Carolus Tapia non opus habuisset, tanto apparatu commentarium in illam legem conscribere. Nam quod pro funda-

fundamento adducit Feltmann & approbat Carol. Tapia *cit. l.* de favorabilibus & odiosis, id leve est & valde putridum, cum interpretatio in odiosis & favorabilibus juxta communia Principia sit valde lubrica, uti ostensum a Dn. Praef. in *Jurispr. Div. l. 2. c. ult. in append.* Sit favorabile beneficium respectu ejus, cui concessum, est tamen simul odiosum respectu concedentis, in cujus detrimentum sit interpretatio. Ergo quod felix faustumque sit, habemus casum, ubi una eademque res juxta hæc principia est extendenda & restringenda. Neque plus præsidii Regulæ nostræ afferunt Leges *f. 19. citatæ.* Nihil enim aliud dicitur in his textibus, quam donationes Principum non subjacere legibus Civilibus, adeoque insinuatione non indigere. At quo modo inde argumentum fieri potest pro extensione beneficiorum.

§. XXI. Firmius fundamentum latere videtur in eo, quod Imp. Anastasius in *l. 2. C. de præpos. agent. in reb.* expressè dicat, *per absurdum perque temerarium esse, liberalitatem Principis quaquam astuta interpretatione non ad augmentum anteviorum privilegiorum sed diminutionem convertere concedi.* Sed videtur tantum. Primo enim Imperator ipse hic interpretatur privilegium. Ast in nostra Regula sermo est de doctrinali interpretatione. Deinde non quæstio est in *cit. l. 2. de interpretatione beneficiorum* extendenda, sed de non diminuendis privilegiis per astutam interpretationem. Sed ita ad nostram regulam non spectat. Denique non aliud innunt ista verba, quam non exponenda esse privilegia in præjudicium tertii.

§. XXII. Ergo cum fundamentum nullum certum hic invenire possimus, in scenam producamus casus, quibus suam Regulam confirmare student Doctores. Demus autem ob aratam primum locum venerandæ Glossæ, quæ ad *cit. l. 3. verb. beneficium* multas coacervavit leges, quo magis veritatem hujus regulæ stabiliret. Agite audiamus sapientiam

C

Glof.

Glossa: Si princeps, ait, concessit domum, adjacentia quoque concessisse videtur arg. l. 3. ff. & l. subs. de pen. leg. Certe argumentum ex LL. cit. valde imbecille est, & nihil aliud inde evincitur, quam quod accessoria cum principalibus transeant, at ibi non est interpretatio extensiva. Deinde quaestio praedjudicialis est, an adjacentia sint accessoria domus. Quod si enim dubitanda aliqua ratio subsit, nego assertionem Glossae, neque argumentum ex istis legibus agnosco. Fortius pro hoc casu adduci possit argumentum ex l. 2. C. de bon. vacant. ubi Imperator ita: Si quando adhortationes nostra continent possessionem sive domum quam donaverimus integro statu donatam, hoc verbo ea vis continebitur, quam ante scribebamus & cum adjacentibus & mancipiis & pecoribus & fructibus & omni jure suo, ut ea, quae ad instructum possessionis vel domus pertinent tradenda sint. Hic exemplum adesse laetatur dissentientes, quod illam regulam confirmet. Facit enim, inquit, Imperator quam plenissime hic interpretationem in donata domo, dum ostendit, quam plurima accessoria quoque transire debere, cum tamen alias donationes esse debeant stricti juris l. 25. in fin. de probat. l. 35. §. 3. de donat. Sed liceat adversarios proprio jugulare gladio. Si Imperator hic facit interpretationem, ergo ad authenticam exemplum spectat, non ad doctrinalem, de qua nobis sermo est. Princeps enim beneficio suo modum ponere potest l. 19. de R. I. At idem Doctoribus seu JCtis non est permittum. Deinde ne quidem interpretatur hic Imperator quam plenissime, sed tantum declarat, quid intelligendum sit, quando Princeps alicui donet non simpliciter domum, sed domum instructam, vel integro statu mit völliger Meublung oder in dem Stand, da Er, der Fürst, es von dem, der keine Erben nach sich ließ, bekommen hat, cum haec vox diversissima utique possit comprehendere: unde ex declaratione proferentis dependet, quid hac voce indigitare voluerit. Nec obstat, quod alias donatio

donatio strictissimæ interpretationis sit, adeoque hic latissime intelligi videatur, hoc enim suppositum falsum jam re-
 motum est, quasi hic ageretur de interpretatione extensiva. Sic
 quando JCtus in *l. 20. de instr. vel instrum. leg.* explicat, quid
 sub instructo fundo contineatur, & eadem fere recenset, quæ
 Imperator in *l. 2. cit.* non dici potest, illum interpretatione la-
 tissima vel extensiva uti. Quin potius quæstiones tales plane
 non pertinent ad interpretationem doctrinalem, nec dignæ
 sunt, quæ JCtus proponantur. Hinc neque Scævola ad eam
 responderet, sed simpliciter dicit: *Non de jure quaritur d. l. 20.*
in fine. Est autem eadem ratio quæstionis ibi proposita cum
 ea quæ est in *d. l. 2. eod.* sive enim dicam: Fundum *uti pos-*
sedi l. 20. sive Domum *in integro statu,* perinde est. Utrobi-
 que magis de factò, quam de jure quaritur. Potuisset ita-
 que Gothofredus in *not. ad cit. l. 2.* supersedere sua ratione
 decidendi, quasi decisio hujus legis esset petenda a latissima
 beneficiorum Principis interpretatione. Neque etiam sim-
 pliciter concipi potest conclusio, quam ex hac lege alias for-
 mant, scilicet Castro a Principe donato, jurisdictionem omnem
 & merum imperium donatum intelligi Bart. in *l. 1. §. 1. ff. de*
Off. Præf. Urb. Unde alii hic diserte regulam nostram li-
 mitant, quod talis donatio seu extensio sit damnosa Reip.
 Perez. in *C. de bon. vac. n. 4. seq.* Applicemus modo hoc ad
 concessionem feudalem, ubi certum est, assertionem hanc
 falsam esse, cum jurisdictio a feudo separata esse possit &
 alius castrum, alius jurisdictionem habere possit. Et licet
 vel maxime cohaeserit castro merum imperium vel jurisdic-
 tio, tunc quidem transire ad Vasallum potest per conse-
 quentiam vid. Illustr. Dn. Stryk. *exam. Jur. Feud. c. 8. qu. 15.*
 non exclusa tamen Superioris declaratione, an etiam sub
 concessione castri voluerit jurisdictionem & merum Impe-
 rium transferre, qua facta jam authentica erit interpretatio,
 non doctrinalis.

§. XXIII. Verum melius se invenisse ad nostram legem exemplum putat Glossa inquires: *Concessum est Ponticis, ut filii marres sequantur. Large interpretaris, ut etiam filii legitimi sequantur.* Videlicet privilegium, seu ut dicitur in *l. 1. §. 2. ad Munic. beneficium* hoc Pompejus Magnus Ponticis concesserat, quod quidam restringere volebant ad solos vulgo quæsitos, refutati tamen a Celfo. Glossa tamen sui forsitan immemor in *cit. l. 1.* aliam decidendi rationem ex ipsa lege format, eamque sine dubio meliorem. Videlicet qui privilegium alicui dat, aliquid singulare devians a jure communi concedere voluit. Quando itaque sub hoc privilegio Ponticis dato, tantum comprehendere vellemus vulgo quæsitos, nihil a jure communi diversum datum intelligi posset, cum jure communi certum sit, vulgo quæsitos nullam aliam quam matris conditionem sequi posse *l. 24. de Stat. hom.* Ex quo Celsus infert, Privilegium Pompeji non de vulgo quæsitis disposuisse, sed de legitimis, de quibus dubium utique erat, & ita jam privilegii naturam habet. Quis itaque diceret, hic interpretationem extensivam fieri? cum non fiat extensio a vulgo quæsitis ad legitimos, sed ex natura privilegiorum Celsus interpretetur, non alios ad privilegium hoc pertinere quam legitimos, cum illegitimi ex juris communis dispositione sequantur matrem. Ex quo hæcenus Glossa ad *cit. l. 1.* recte infert, supervacuum esse precibus impetrare quod jure communi conceditur.

§. XXIV. Adhuc ineptius a Glossa adducitur *l. 43. pr. de vulg. & pup. subst.* ubi casus de patre filium mutum puberem habente, qui ex speciali privilegio a principe impetraverat, ut muto ei substituere liceret, quod jure Digestorum specialiter impetrari debebat, secus ac jure Codicis *l. 9. C. eod.* Quærebatur si postea muto nasceretur filius, an testamentum hoc ruptum intelligi deberet? Ubi Jctus id concedit, ex ratione, quod verosimile sit: Principem de hoc casu non cogitasse.

gitasse. Restringit ergo hoc casu JCrus beneficium, non extendit quam latissime. Quomodo ergo ad nostram legem exemplum potest præbere. Imo si recte considero textum, parum abest, quin tota regula de interpretatione beneficiorum largissima exinde everti possit, unde ad tertiam partem hujus disputationis hanc legem reservemus.

§. XXV. Plane vero ad beneficia Principalia non spectat *l. 9. C. qua res pign. oblig.* ubi Imperatores tantum disponunt de quaestione, an si res simpliciter in instrumentis Contractuum exprimantur, intelligi debeant non tantum presentes, sed etiam futuræ, & decidunt, futuras quoque intelligi debere. Sed quid hoc ad beneficia Principalia? si argumentatur Glossa ad beneficia a Contractibus privatorum, ingentem sollecitissimum Juridicum committit. Si argumentatur a verbis initialibus legis: *Si quis* & sic quoque Principes huic legi subjicit, adhuc ineptior redditur: Et quid demum diceremus, si in *cit. l.* de beneficio Principis sermo esset? Nihil aliud, quam tum subesse interpretationem authenticam.

§. XXVI. Placuit tamen simul Glossæ, elegantias quasdam loco declarationis hic inferere, hinc per gradus incedit, & ut ita cum illa cantemus, injungit. *Dic*, ait, *quod in Contractibus plene interpretamur, in ultimis voluntatibus plenius, in rescriptis plenissime.* Fistula dulce canit. Sed vereor, ne Glossa in positivo, comparativo & superlativo magnum committat errorem. Quomodo plene interpretamur in donationibus, quæ stricti juris sunt, quomodo in stipulationibus? *vid. l. 99. de V. O.* quomodo plene interpretamur, quando interpretatio sæpe fieri dicitur contra locatorem & venditorem? *l. 39. ff. de Pact.* De ultimis voluntatibus facilius Glossæ sententia admitti posset, quod scilicet ibi benignior sententia prævalere debeat: sed forsân non satisfaciet aliis, qui verba Testamentorum proprie semper esse accipienda, nescio, quo jure asserunt, qui error ex jure in Theologiam quoque

translatus est. Sed talia minus nos tangunt, videamus solummodo, qua ratione in Rescriptis plenissime ex mente Glossæ interpretemur? Provocat illa ad *Nov. 22. §. 32.* Sed infausto successu, quia ibi Imperator non interpretatur legem, sed plane abrogat legem aliam, nimirum *l. 1. C. §. secund. nups. nul.* Felicius forsitan adducit *l. 4. ff. de jure immunit.* ubi quæstio deciditur, quid juris, si immunitas per privilegium alicui tributa eo jure, ut ad posteros transmittetur, quousque scilicet illud privilegium duret? Respondet JCtus, in perpetuum succedentibus durare. Ergo, dicit quis cum Glossa, JCtus hic quam plenissime interpretatur beneficium, dum *in perpetuum* succedentibus illud adjudicat. Ego vero Pauli monitum *in l. pen. ad exhib.* mecum omnino reputans, non oportere jus Civile calumniari, neque verba captari, sed qua mente quid diceretur, animadvertere, convenire, nullum plane hic video interpretationis extensiva exemplum. Interpretatione declarativa hic JCtum uti video, dum solummodo explicat, quousque duret immunitas etiam *in posteros* concepta? Et ita ex communibus regulis explicat, quinam posterorum nomine veniant. Neque aliter decisionem formare potuisset, si consultus fuisset de fideicommissio eo jure constituto, ut ad posteros transmitteretur, vel alio jure inter privatos hoc modo constituto. Neque obstat, quod dicat, *in perpetuum* durare debere immunitatem, hoc enim intelligendum: quamdiu posteri adsunt. Quid, quod hæc perpetuitas valde restringatur *in l. 1. §. 1. ff. de jur. immunit.* scilicet ut immunitates eo jure data, ut ad posteros transmitterentur, non respiciant eos, qui ex sceminis nati sunt. Ergo inverti debet conclusio, ut immunitas non quam plenissime, sed quam strictissime sit interpretanda.

§. XXVII. Facit vero Glossa sibi ipsi objectionem ex *l. 35. pr. C. de inoff. testam.* ubi privilegium non extenditur, sed potius disponitur, ut ita exponi debeat, ne quam minimum recedat

recedat a communibus regulis juris. Ad hanc vero nihil respondet aliud, quam quod ratio habeatur in textu. Forſan ſibi Gloſſa hic fingit exceptionem, quæ tamen ſingi nequit, quia regula nulla eſt. Deinde ſibi objectionem format ex *l. 2. §. 10. ff. ne quid in loc. publ. quo & ſpectet §. 16. ejusd. l.* quæ tamen leges huc proprie non ſpectant, cum ſaltim quæſtio ſit de beneficiis quam pleniffime explicandis in præjudicium non aliorum ſed ipſius Principis.

§. XXVIII. Tranſeat ergo Gloſſa, quæ nullum ſubſidium hætenus noſtræ legi attulit. Cum vero Gerhard Feltmann. ad eandem nonnulla quoque exempla congeſſerit, non inutile erit illa quoque ſub examen revocare. Primo ex Carpzovio adducit ſequentem caſum. Querit videlicet: Si princeps alicui clienti tres habenti filias conceſſerit, ut credito decem millium poſſit onerare beneficium ſeu fundum, poſtea autem ille una tantum relicta ſobole ſit mortuus, an tunc huic tota debeatur ſumma? Quod quidem ex noſtra lege Carpz. 2. *decif. 134. n. 18. ſeq.* ſimpliciter affirmat. Diſtinguit ipſe Feltmannus *n. 5.* utrum ſimpliciter id indulſerit Princeps, & ſic admittit Carpzovii ſententiam: aſt ſi nominatim adjecerit, ſe in id conſentire, ut Filiabus de dote proſpectum ſit, parensque in precibus hoc allegaverit, tunc contrarium ſtatuendum vel ſaltim principis eſſe ea de re ſtatueret *l. 1. de R. 7.* Verum hac diſtinctione totam regulam ipſe Feltmannus evertit. Nam, ſi ſimpliciter hoc conceſſum, h. e. abſque memoracione filiarum & abſque earum intuitu, ratio nulla dubitandi ſuperreſt. Neque tunc ſit interpretatio extenſiva, cum ſtatim ab initio ſimpliciter hoc conceſſum ſit. Quod ſi itaque regulæ noſtræ ullum ſuperreſſet fundamentum, certe ad alterum caſum diſtinctionis debuiffet applicari, quod tamen recte negat Feltmann. Quod vero ea de re Princeps poſtea aliter ſtatuere, habebimus exemplum auſtentice interpretationis, quæ tamen a regula noſtra eſt aliena.

§. XXIX.

§. XXIX. Audiamus aliud exemplum ejusdem. *Prin-*
eeps, dicit n. 6. alicui collegio aut singulari persona concessit jus le-
gitimis natalibus homines restituere, hoc non restringimus ad eos,
qui ex concubina nati sunt, sed extenditur ad eos, qui ex adul-
terio procreati sunt. Ast vero de hac decisione valde dubito.
 Cum enim adulterini regulariter legitimari nequeant, sed di-
 spensatio tantum in eis locum habeat, per *c. venerabilem 14. X.*
qui fil. sint legit. hanc vero regulariter Princeps sibi reserva-
 re soleat, nec facile comitibus Palatinis concedere: Fœrster
lib. 6. de success. ab intest. c. 37. necessario inde sequitur ut le-
 gitimandi jus in diplomate Comitibus Palatinis concessum
 non possit extendi ad dispensationem. Unde & solet specia-
 tim hoc in diplomatibus exprimi vid. Ill. Dn. Stryk. *Uf. Mo-*
dern. tit. de his qui sui vel. al. jur. sunt §. 15.

§. XXX. Ulterius n. 7. ex nostra lege sequentem eruit
 conclusionem: *Quando alicui civitati datum est privilegium,*
ne in qualicunque crimine publicatio honorum habeat locum, tunc
nec irrogabitur, si crimen perduellionis sit a nonnullis civibus ad-
missum, bique tumultum seditionemque excitarent. Verum li-
 ceat Feltmannum ex Feltmanno refutare. Concedamus
 ei hætenus, regulam nostram veram esse, tamen ipso Felt-
 manno confitente n. 16. quam strictissime tunc beneficium
 Principis est interpretandum, quoties larga interpretatio
 publico obest. At quid magis publico obesset, quam si pu-
 blicationem hoc in casu locum non habere diceremus? De-
 inde nota est regula juris, quod specialis dispositio non tollatur
 per generalem posteriorem. Hinc ubique crimen per-
 duellionis exceptum intelligitur ob ejus enormitatem, licet
 in genere de omnibus delictis dispositum videatur. Adeoque
 nec hoc exemplum huc referri meretur. Deniqueposito,
 decisionem Feltmanni esse veram, tunc illa dependeret vel
 ex principis declaratione; aut sic foret authentica hucque non
 pertineret; vel ex judicis subalterni interpretatione, verum
 tunc

tunc obtineret regula vulgata, generalis Dispositio generaliter interpretanda, nec præcise ad nostram confugiendum esset regulam, pertineret enim tunc decisio Feltmanni ad interpretationem declarativam, non ad extensivam.

§. XXXI. *Sed etsi genti, pergit n. 8. alicui securitas ab ordinibus universis Belgicæ fæderatæ fuerit concessa, eaque deinde, cum in ditionem hostis pervenisset ille populus, sit confirmata, tunc fidei ei servare debemus, nec bona ejus capere eo colore, quod hosti sit subdita. Hic sane conjectura assequi non possum, quomodo hoc exemplum ex nostra regula decisionem capere queat. Fides enim ei est servanda excommunibus principiis, neque loquatur de beneficio principis, neque de interpretatione extensiva, neque de casu ullo modo dubio. Rectius huc quadrare videtur illud exemplum, quod n. 9. affert inhiens: Si nobilibus sit indultum, ne ob aliquod crimen sola per duellione excepta, plecti possint alia pena, quam capitis & octoginta aureorum, tunc hoc ad eorum uxores etiam pertinebit privilegium, eique locus erit, licet non queratur de delicto quod morte punitur. Sed primo inquirendum foret, quomodo hoc privilegium esset conceptum, an scilicet loqueretur in genere de nobilibus, tunc sine dubio femina nobiles comprehendi quoque ipsa interpretatio declarativa dicitur, cum hæc locutio utriusque sit communis, & ordinarie vox generaliter posita utrumque sexum denotet l. i. ff. de V. S. Si vero privilegium tantum mentionem faceret virorum n nobilium, tunc major superesset ratio dubitandi, an ad eorum uxores extendi deberet. Id quod, si fieri posset, tunc id non fieret ex nostra lege, sed quia jam antea lex declarasset generaliter, quod privilegia virorum regulariter uxoribus quoque communia esse debeant, quæ lex si cessaret, etiam extensio cessare deberet.*

§. XXXII. Mitto reliqua ex Feltmanno sub censuram revocare, cum facilia sint, ut quilibet facile dijudicare possit, illa ad propositam regulam non pertinere. Ne vero regula

D

ista

ista conqueri possit, indefensam esse rejectam, demus adhuc alium ei advocatum. Et quem magis ei dabimus quam Carolum Tapiam, qui integro Commentario illum illustrare & corroborare voluerit. Quoniam vero brevibus inclusum me novi limitibus, in compendio saltem potiora exinde adducere & examinare placet.

§. XXXIII. Constituit autem certa capita, in quibus beneficia principalia latissime interpretanda esse docet. Primo capite evincere studet *beneficium Principis latissime esse interpretandum quoad verba*, adeo ut a stricta verborum significatione sit recedendum, itaque verba intelligenda, ut citra jus commune proprium aliquid de novo concedatur. Posteriorius hoc dubio caret, cum privilegiorum & beneficiorum natura hoc exigat, ut præter vel contra jus commune quid indulgeatur, adeo ut ita quoque interpretatio facienda: aut id non evincitur ex nostra regula, quasi beneficium latissime interpretari debeamus. De priori quoque audiamus exempla. In beneficiis Principum dictionem SEV non distinctive, sed augmentative interpretandam esse vult. Ut ecce: *Data potestate edificandi molendinum SEV domum, intelligitur potestas data utrumque edificandi.* Rationem non aliam substituit, quam nostram regulam. Sed Alexandri autoritas, quam pro se adducit, nobis tanta non est, ut credamus, principem hoc casu permitturum, ut utrumque ædificare queat. Noluit enim utrumque concedere, sed disjunctive tantum concessit. At, dicis, benigne ita interpretandum est. Interim tamen nihil alienum a mente Principis asserendum. Ponamus, Principem alicui concedere jus molendinum extruendi seu jurisdictionem. Quis assereret, utrumque illum ambire posse? Saltem declarationi Principis, qui verborum suorum est optimus interpres, hoc foret relinquendum: aut ita foret interpretatio authentica, quæ cum nostra regula nihil habet commercii.

§. XXXIV.

§. XXXIV. Concludit quoque P. I. c. 1. n. 8. exinde, *verba enunciativa Principis ex certa scientia prolata dispositionem inducere, ut si Rex alicui concederet castrum vel fundum in Baroniam. ex certa scientia id faciens, (h. e. ut ego intelligo, optime sciens, vasallum non esse Baronem) concessionarius ex eo erit Baro.* Verum ista sententia sanioribus Feudistis vix se probabit. Certe Illustr. Do. de Rhetz. *ad l. F. 14. p. 412.* discrete docet: Regalia feuda sola illustrem dignitatem non tribuere, eo quod titularis illa sit, h. e. illius dignitatis titulus specialiter ab Imperatore conferatur. Cum itaque Regalis dignitas non conferatur, nisi ex speciali concessione Imperatoris, sola investitura de feudo regalia etiam ex certa Imperatoris scientia facta dignitatem ipsam Vasallo non tribuet. Et exempla testantur, dari, qui de Comitatu & Baronatu investiti sunt, non tamen propterea sunt Comites aut Barones, sed tantum *Inhaber der Graffschafft Ziegl. de jure Maj. 1. c. 28. §. 27.* Itaque cum Baro a Pappenheim ab Imperatore vacantem Landgraviatum a Stulingen impetrasset, & exinde se Landgravium nominasset, id illi severe a Caesare inhiberum fuisse testatur *Iter de Feud. Imp. c. 3. §. 9.* Quod si forte Tapia supponat casum, quod feudum ipsum antea Baroniam non fuerit & hoc princeps sciverit, post concessionem vero illam, feudum pro Baroniam sit habendum, nullum quidem erit dubium, sed & casus tunc erit impertinens, cum hic nulla sit interpretatio latissima vel extensiva.

§. XXXV. Valde vero limitat Tapia *n. 12.* suam sententiam, quod verba enunciativa ex scientia certa prolata tunc demum dispositionem inducant, scilicet quando ex conjecturata Principis voluntate hoc colligi potest? Quo modo vero id colligi potest ex conjecturata ejus voluntate? Certe, quo demum nos verramus, nihil aliud inde efficiemus, quam vel ex aliis regulis

lis bonæ interpretationis hoc esse deducendum, & sic regula hæc inanis est, vel relinquendum hoc esse declarationi principis, ut is suam voluntatem declaret. Quod si fecerit, applicatio nostræ regulæ cessat. Si non fecerit, parum proficiet fundamentum ex regula hac positum, cum Princeps semper opponere queat, se optimum suorum verborum esse interpretem & voluntatem conjecturatam per expressam tolli.

§. XXXVI. Adeo autem porro putat n. 23. verba Principis late esse interpretanda, ut feudis, in quibus alias stricte fieri deberet interpretatio ampla fieri debeat declaratio. Ut si feudum sit concessum *pro se & cui dedit*, quo ipso putat, datam esse potestatem libere alienandi, it. si concessum sit feudum *pro se & heredibus quibuscunque*, in quo omnes heredes succedere, etiam inhabiles, existimat n. 40. Verum ante omnia foret inquirendum, an, si hujus regulæ aliquis inesset usus, etiam materiis feudalibus applicari possit. Dicuntur quidem feuda beneficia: sed non eo sensu, quo in nostra l. 3. veniunt, cum potius obligationem mutuam involvant, & sic ab utraque parte quid necessario præstari debeat, quale quid de beneficiis proprie talibus asseri nequit. Deinde interpretatio Hispani nostri nimis altos habet passus. Falsum enim est, quod feudum concessum *pro se & cui dedit* operetur facultatem libere alienandi. Pacta enim contra naturam feudi adjecta sunt stricte interpretanda & ultra expressum non operantur. Et cum vassallus hic singularem & extraordinariam seferat utilitatem, merito contra eum fieri deberet interpretatio, quod non fuisset locurus apertius. Non dubitamus itaque, quin adhuc consensum Domini directi in alienatione adhibere teneatur Rosenthal *de feud. c. 9. qu. 17.* Gothofr. Anton. *disp. Feud. §. 8. lit. d.* Alterum exemplum hætenus quidem admitti sano sensu potest, sed ratio decidendi non est eruenda ex nostra regula, quod inde patet, quod item etiam in feudis aliis non a Principe

cipe, sed a privato concessis, locum habeat. Nihil ergo singulare in feudis sub hac clausula a Principe concessis constitui potest. vid. illustr. Dn. Stryk. *Exam. Jur. feud. c. 4. qu. 45. & 47. Struv. Synt. jur. feud. c. 4. apb. 13. n. 4.* Ut taceam, falsum esse, quod in Feudis debeat regulariter fieri stricta interpretatio. Nam nec hoc est universale.

§. XXXVII. In altero capite concludit, beneficium Principis latissime interpretandum esse quoad res, atque huc refert dispositionem *l. un. C. si. liberal. Imper. soc.* quod scilicet donata ab Imperatore aliqua re duobus, altero eorum absque herede decedente, ejus portio ad alterum pertineat. Novi hanc legem communiter pro illustratione nostrae regulæ adduci, sed valde impertinenter. Nam dispositio *l. un.* non considerari potest, ut interpretatio quædam, sed nova lex est, & si vel maxime interpretationem contineret, non tamen esset doctrinalis, de qua unice hic agimus, sed authentica. At, inquis, possum tamen ex hac *l. un.* ad similia procedere, & ita ex mente Imperatoris in similibus casibus beneficium ejus extendere. Sed responsio facilis est. Cum enim per hanc *leg. un.* jus accrescendi inducatur inter vivos, hoc vero unanimi omnium consensu regulariter inter vivos locum non habeat, obstaret sine dubio hanc legem extendere conantibus *l. 14. de LL.* quod scilicet, quæ contra rationem juris sunt recepta, non sint producenda ad consequentias.

§. XXXVIII. Quod porro de concessione castri simpliciter a Principe facta addit *n. 6.* ad hoc jam supra *ff. 23.* responsum, & sane falsum est, quod nosser asserit, quasi idem esset, sive Princeps alicui castrum simpliciter concesserit, sive cum pertinentiis. Posteriori casu concedimus, plura sub illa clausula contineri, & sic ad Vasallum transire, non ex nostra regula, sed ex communi pertinentiarum natura, cum etiam in venditionibus privatorum cum hac clausula, idem obtinere certum sit, ac-

cessorium enim sequitur suum principale. Limitat vero in seqq. adeo suam regulam, ut parum ex regula tradita superesse videatur, imo tam incertus in decisionibus est, ut fere Scepticorum more nihil decidat.

§. XXXIX. In tertio capite beneficia Principis latissime interpretanda esse quoad personas evincere studet. Deducere id conatur *ex l. 7. in ff. de Senat.* ubi quaestio instituitur, an si pater amiserit dignitatem Senatoriam ante conceptionem filii, & ita natus quasi Senatoris filius haberi non possit, quasi nepos tamen Senatoris avi intelligi debeat? Respondet JCtus: *magis est ut avi dignitas ei potius prosit, quam obsit casus patris.* Rationem decidendi omittit Ulpianus, quam tamen Tapia ex nostra regula suggerit. Verum admodum impertinenter. Proposuit scilicet JCtus *in cit. lege §. 2.* casum, ubi quis & avum & patrem Senatorem habet. Jam supponi ex mente JCti debet, filium Senatorem adhuc fuisse in potestate sui patris, & ita ratio decidendi inde formanda. Igitur haec est genuina explicatio verborum finalium: *ut avi, in cujus potestate nepos natus incidebat, potius ei dignitas prosit, cum a patria potestate dignitas in eum, qui in potestate tali erat, propagaretur l. 5. ff. eod. quam obsit casus patris, in cujus potestate eo tempore non erat.*

§. XL. Parum quoque praesidii pro autore est in *l. 8. pr. C. de quaest.* ubi privilegium militibus concessum extenditur etiam ad filios militum, id quod tamen fit per interpretationem authenticam, non doctrinalem, adeoque huc non spectat. Eadem quoque responsio quadrat ad *l. 12. pr. C. de pen.* ubi Imperatores Decurionum privilegia & filiis attribuunt: ut & ad *l. 1. C. de privil. eor. qui in sacr. palat. milit.* ubi beneficium Palatinis aliisque ibi recensitis datum ad filios quoque eorundem atque nepotes ipso ordine sanguinis applicatur, quo & ulterius referri posset *l. 1. C. de privileg. Scholar.* ubi privilegium Senatorum ad domesticos eorundem extenditur.

§. XLI.

§. XLI. Uterius jam ex sua regula infert Tapia *cit. cap. 3. n. 16.* concessio castro alicui & *filii* etiam ad nepotes extendi. Cum enim, inquit, in ultimis voluntatibus appellatione filiorum & nepotes contineantur: multo fortius id admittendum erit in concessionibus Principum, quæ latiore quam ultimæ voluntates recipiunt interpretationem. Sed ego ex hoc ipso argumento initio concludo, nihil singulare in hoc casu esse, nec ullam singularem vim & operationem regulæ nostræ, cum idem casus etiam aliunde possit demonstrari. Quamvis enim aliquando nomine filiorum nepotes non veniant, ut apparet ex §. f. *Qui test. tut. dari poss.* id tamen rarius est, & regulariter nepotes subintelliguntur, quod apparet ex generalibus verbis *l. 84. l. 201. l. 220. §. 1. ff. de V. S. l. 59. de R. N.* In genere deinde nec universaliter verum est, quod hic asserit Tapia. Sed res plane cum distinctione ex alia regula juris desumpta est decidenda. Scilicet respiciendum esse puto ad substratam materiam, an agatur de tali negotio, quod ordinarie & regulariter ad omnes descendentes transit, ut hodie est feudum, Emphyteusis, nobilitas, contractus, &c. & ibi sub filiorum appellatione continentur nepotes: an vero de tali, ubi ob rationem legis in nepotibus cessantem, ibi non possunt comprehendi & ibi stricte capienda hæc appellatione, quale exemplum in *l. 8. pr. de Excusat. tut.* Igitur assertio Tapia quamvis in hodiernis Feudis valeat, non tamen valuisset in antiquis Feudorum temporibus, ubi feuda nondum erant ad heredes transitoria.

§. XLII. Quæ porro *n. 31. seqq.* adducit, quod immunitas concessa alicui & posteris per beneficium principis, extendatur ad fœminas, quod beneficium in dubio transeat ad heredes, & sic magis reale qm personale præsumitur, revera petunt id, quod est in principio. Nam quod assertionem ipsam attinet, ea valde dubia reddi posset ex *l. 1. in f. ff. de immun.* ubi non distinguitur ibi, an immunitas sit concessa per privilegium an beneficium. Quod
autem

autem concernit rationem assertionis, ea universalis non est, sed omnia dependent ex voluntate & declaratione concedentis, & aliis circumstantiis. Sic quando Princeps alicui indulget gratiosam pensionem annuam, *Graden-Selber*, quis diceret, hoc beneficium etiam ad heredes extendi debere? Si privilegium legitimandi alicui a Principe conceditur, num hoc ad heredes extenditur. Taceo, quod si maxime assertio *Tapia* valeret, non tamen esset interpretatio extensiva sed declarativa. Nam posterorum voce etiam foeminas comprehendunt.

§. XLIII. Sed transeamus cum autore ad caput *quartum*, ubi extensionem beneficiorum principalium quoad *tempus* considerat, idque tribus modis fieri posse ostendit. Videlicet initio infert ex nostra regula, *extendi privilegium ad futura*. Veluti privilegium exemptionis concessum *Ecclesiis Civitatis*, etiam ad *postea exstructas* extenditur: Item concessionem immunitatis etiam extendi ad *novam impositionem*, imo ad *futura bona*, imo privilegiis unius civitatis alteri concessis intelligi etiam concessa *futura*. Verum hæ conclusiones sicuti ex lubrico fundamento affirmantur, ita e fortiori negari possunt. Nam quod ultimum attinet, dici illud solet *privilegium ad instar ex l. 34. C. de Episc. & Cler.* & in Academia Julia in specie usu venit, cui sunt concessa privilegia ad instar *Bononiensis*. Hic vero recte asserit *Hahn ad Wesenb. de Constir. Princ. n. 2.* non augeri privilegia Julia, licet vel maxime *Bononiensis* per novas concessionem privilegiis angeatur, quia, ut ait *Hahnus*, *hoc privilegium datum est ad imitationem ejus, quod jam existit, non ejus, quod futurum est.* Falsum quoque, quod immunitas generaliter concessa etiam extendatur ad futura extraordinaria onera vid. *Klok. de contrib. c. 14. n. 60.* Imo quod de exemptione *Ecclesiis Civitatis* data inferitur, multa distinctione opus habet. Quid enim si tantum dictum, quod *Ecclesie illius Civitatis* debeant esse exemptæ, certe hoc intelligendum tantum de præsentibus, cum restrictam hoc casu habuerit princeps intentionem

ad illas, quæ jam actu existunt. Sunt enim ordinarie exemptiones & immunitates strictè interpretandæ, cum rationi publicæ obstat & communiter alios gravent.

§. XLIV. Secundo extensionem privilegiorum quoque fieri asserit ratione temporis, a quo sumere debeat vires, adducens communem quandam opinionem, quam tamen ipse rejicit, adeoque nihil est, quod hic pro illustratione suæ Regule autor afferat. Ergo transeamus ad tertium casum, quod scilicet ratione *durationis* hic quoque interpretatio extensiva locum habeat. Scilicet regulariter privilegium esse *perpetuum* asserit, sed sine omni fundamento. Distinguere enim debebat inter realia & personalia, quorum illa quidem perpetua dici possunt, sed non ex ratione legis nostræ, sed quia tunc rei ipsi in hærent, & sic ut jura alia realia ad quemcunque transeunt possessorem. Aliud vero in personalibus. Quod porro addit, hinc esse, quod privilegium re integra non expiret morte concedentis, id multis etiam sub limitationibus intelligendum. Quid enim si tantum ad beneplacitum concessum? Quid si successor succedat non jure hereditario sed proprio?

§. XLV. In *quinto* capite autor noster enucleat, quomodo beneficium Principis quam plenissime interpretari debeamus quoad *locum*, putatque id satis evinci posse ex *l. i. §. 4. ff. de offic. Præf. Urb.* ubi præfectura urbis Præfecto commissa ita extenditur, ut cognitio quoque ejus ad eum pertineat, si quid intra centesimum lapidem admissum sit. Verum non respexit Autor ad verba initialia hujus legis, ubi provocatur ad Epistolam Divi Severi, qui ipse potestatem Præfecti tam late extendit, ut non tantum finibus solius urbis concludatur, sed quoque extra urbem intra Italiam. Adeoque & hoc exemplum huc impertinens est, tanquam interpretationem authenticam continens. Nihilominus tamen inde concludit, quod potestas faciendi aliquid in civitate etiam extendatur ad suburbia & privilegium concessum castro ad villam vicinam. Sed

E

nihil

nihil falsius, si hæ conclusiones ita generaliter accipiantur. Aut enim suburbia sunt pars ipsius Civitatis principalis, aut non sunt. Si pars sunt, tunc auctoris sententia tolerari potest, sed non ex regula *l. 3. de Const. Princ.* sed ex vulgatissimo canone, quod pars sequatur naturam totius, cui & totum concessum, eidem etiam singulæ partes concessa videntur. Si autem non sunt pars ipsius Civitatis, sed peculiarem constituunt civitatem, peculiarem jurisdictionem habeant, & peculiare nomen, tunc sententia Auctoris nostri foret infinita. Idem iudicium esto de altero casu. Illud vero exemplum, quod de exemptione a jurisdictione ordinarii toto hoc capite tractat, dum inquirat, an proficit adhuc ei si delinquat, ita per infinitas limitationes & distinctiones enucleat, ut nullus casus in toto illo capite deprehendatur, qui ex nostra regula possit decissionem capere, adeoque, ne tædium B. L. faciamus, in istis examinandis tempus non teremus, quippe a nostro instituto alienissimis.

§. XLVI. Tandem *cap. 6. ultimum* addit membrum, ubi beneficium interpretandum esse latissime docet, quoad *solen- nitatem & validitatem*, ac omnia ea, quæ beneficii favorem respiciunt. Verum hic multa conglomerat, quæ huc nequaquam referri possunt. Sic inde infert, licet alias pater, concedens filio liberam administrationem peculii, non videtur donationem permittere, in filiis tamen Regum cæterorumque Principum hoc non observari. Sed primum inquirendum foret, quale peculium filii Regum haberent, an tale, quale jus Romanum constituit? Forsan Reges ipsos juri Romano subiciet & sic controversias cum filiis suis inde decider. Posito vero, jus Romanum de peculii liberorum disponens applicari posse Principum vel Regum liberis, quomodo tunc casus hic quadraret ad nostram legem, ubi de beneficiis Principum agimus. Num forsan concessionem liberæ administrationis in peculio ad illa referes? At ita Princeps non consideratur ut princeps, sed ut pater, & ita foret beneficium paternum non Prin-

principis, de quo solo loquimur. Reliqua, quæ huc affert, ejusd. farinae sunt, veluti quod princeps de honestate non debeat detrudere legitimam, quod tutori Principis non sit prohibita donatio, quod in nobilibus donatio præsumatur, quod inter Principem & uxorem donationes validæ sint, quod insinuatio in principum donationibus non requiratur, &c. Quorsum enim hæc? Non enim video, quomodo ullo modo hæc ex nostra regula decidi queant.

§. XLVII. Quæ cum ita sint, varie, ut ex tot difficultatibus se Doctores extricent, hic distinguere solent. Carpz. *Jurispr. Eccl. lib. 1. dec. 217. n. 8.* distinguit inter ea, quæ expressa & quæ non expressa. In illis latissimam admittit interpretationem: in his vero strictissimam. Quod si per illa quæ expressa sunt, intelligat extensionem in ipsis legibus & privilegiis jam comprehensam, uti plerique casus a doctoribus traditi huc respicere videntur, rursus responsio parata est, quod scilicet tunc vel nulla regula interpretationis sit opus, cum res nullum habeat dubium, vel quod interpretatio authentica subsit, de qua non est sermo. Quod si vero id ita intelligat, ut ab expressis in privilegio extensio a doctoribus fieri debeat ad non expressa, tunc illa non expressa necessario continentur sub illo privilegio, aut non. Priori casu non est extensio, sed simplex declaratio, illud quoque sub privilegio necessario contineri; posteriori quidem foret extensio, sed ita falsa est assertio Carpzovii, ut hæctenus per plura exempla ostensum est.

§. XLVIII. Zæsius ad *sir. de Constit. Prin. n. 1.* distinguit inter beneficium purum, & quod derogat juri communi, ut illud late tanquam favorabile sit interpretandum, hoc vero tanquam odiosum strictè. Sed fateor, me non assequi fundamentum hujus distinctionis posse. Nam omne privilegium novi quid inducit, adeo suo modo jam communi derogat. Deinde, quod hic Zæsius de favorabili & odioso immiscet, non agnosco, ceu supra dictum. Porro beneficium purum est ex

ejus mente mera Principis gratia. Quis vero determinabit gratiam principis, quæ ex mero ejus arbitrio dependet, & quam princeps ad libitum revocare potest.

§. XLIX. Ne vero videar tantum pugnare cum dissentientibus, removendo eorum assertiones, jam aliunde demonstrandum est, quod hæc regula principiis juris & rationi sit adversa. Repugnat certe rationi, per interpretationem doctrinalem velle principi modum præscribere, quousque extendi debeat ejus beneficium, cum tamen totum dependeat ex ejus indulgentia, & hinc merito ejus arbitrio relinquendum, quousque gratiam suam & indulgentiam extendere velit. Unde si vel maxime quis a tribus facultatibus juridicis & a tot doctoribus in jure celeberrimis pereret responsum, quomodo principis gratia & indulgentia esset concessa, an ad hunc possit extendi casum, & illi omnes responderent ex nostra regula affirmative, nihil prodesse tot Jurorum & Facultatum Juridicarum responsa. Ast, dicis, valere deberent, non judicandum est, quid Romæ fiat, sed quid fieri debeat. Verum heus mi amice, quis subjecit principem legibus Civilibus: posito, tuam legem famosam esse veram, est tamen lex civilis. Princeps tamen hæc legibus solutus est. Non sibi legem præscripsit; nec id ipsius voluntati consentaneum dici potest, quod absurditatem continet. Si quilibet privatus est optimus suorum verborum interpret, num princeps deterioris erit conditionis, quam quilibet privatus, ut ipsi permitti non debeat interpretatio indulgentiæ aliis concessa. Deinde interpretatio præsupponit voluntatem dubiam: Ast si princeps declarat mentem suam, & indicat, gratiam suam eousque extendi non debere, cessat omnis interpretatio, cum non amplius tunc adfit voluntas dubia.

§. L. Deinde ubi concurrunt interpretatio authentica & doctrinalis, sine dubio illi potiores partes sunt deferendæ. Regulariter principalia beneficia ipsi principes interpretantur fatente.

fatente ipso JCro in *l. 43. pr. ff. de V. & pup. subst.* Ergo si accesserit interpretatio doctrinalis, quod aliquando fieri posse ex *l. cit.* apparet, ita tamen debet esse comparata, ut semper authentica subordinetur. Ita enim Paulus in *cit. l.* procedit, ut primo permittat, esse primario respiciendum ad interpretationem authenticam, quæ si deficiat, ex regulis interpretationis posse judicari de voluntate ipsius principis. Apparet proinde, doctrinalem hic plane effectum non habere, nisi demum ab ipso Principe confirmetur & approbetur, quod ex subordinatione deduco. Quæ approbatio si accesserit & princeps indulserit, late ipsius beneficium interpretandum esse, jam authentica ex approbatione principis incipit esse interpretatio, nec huc spectat.

§. LI. Constat quoque ex natura beneficiorum & privilegiorum, quod regulariter contra juris communis regulas quid indulgeant, cum id, quod jure communi cuique concessum, per speciale privilegium impetrari non debeat. Jam autem ex *l. 14. ff. de LL.* evidens est, quod ea, quæ contra juris rationem recepta vel indulta sunt, non sint facile producenda ad consequentias, h. e. non admittant regulariter & ut plurimum interpretationem extensivam. Quomodo ergo regula esse posset, beneficium principis quam plenissime esse interpretandum? Sed ais, dantur etiam beneficia præter jus commune indulta, ergo in iis utique regula nostra locum habebit. Sed hic rursus regero cum Celso in *l. 191. ff. de R. J. Principis esse estimationem, quem modum sui beneficii esse velit.* Certe ex hoc unico textu tota corruiat regula nostra. Consulebatur scilicet Neratius: an quod beneficium dare se quasi viventi Cæsar rescripserat, jam defuncto dedisse existimaretur? Formemus jam responsum ex nostra regula: Quia principis beneficia sunt quam plenissime interpretanda, hinc Cæsar etiam jam defuncto beneficium indulgisse existimandus est, ut scilicet ad heredes transeat, quod quasi viventi concesserat. Quid vero Cel-

Ius ad hoc? Contrarium responderet, non videri scilicet defuncto concessisse, quod ei concesserat, quem vivere existimabat. Et ne videatur voluisse sua responsione hanc litem decidere, submittit suam decisionem interpretationi authenticæ principis dicendo: *Quem tamen modum sui beneficii esse velit, principis æstimatio est.* Ergo rursus inde infero. Si principis est iudicare, quis modus in beneficio alteri concesso sit habendus, seu alterius beneficii interpretatio hic modum nec præscribere beneficiis principalibus nec docere possit, an beneficia sint quam plenissime interpretanda.

§. LII. Possum & hoc addere, cum plerique sint in ea opinione, per beneficium in nostra regula tantum intelligi meram gratiam ex beneplacito alteri indultam, hæc vero ad libitum principis revocabilis sit, esse plane contra rationem, velle alterius beneficium quam plenissime interpretari, qui idem revocare potest. Et forsitan talis æquiparari posset cani *Æscopico*, qui, dum captabat præter carnem, quam jam habebat, aliud quid, etiam id, quo jam fruebatur amittebat.

§. LIII. Et contra hanc legem quoque communiter in praxi respondere solent doctores, licet vel maxime in theoria eam defendant. Sic quando quæstio incidit, an si princeps alicui concesserit jus venandi, etiam superiorem venationem indulgisse censeatur? Quidni? si respondendum esset ex regula nostra. Verum negativam communiter tuentur, quod principes superiorem venationem agrè soleant concedere *Finkelth. obs. 21. Rosenthal. c. 5. concl. 14. n. 6.* Imò si princeps concedit venationem majorum ferarum, non tamen concedere potestatem afferunt capiendi sclopetis & bombardis, sed tantum per canes & retia, quod sclopetorum sonitu abigantur, & cogantur sua lustra relinquere *Carpz. [P. 3. dec. 287. n. 11.]* Cur itaque hic non fit interpretatio quam plenissime in præiudicium Principis?

§. LIV.

§. LIV. Similis huic est alia quæstio: an concessa jurisdictione simpliciter mit den Gerichten etiam hodie veniat merum imperium? Si ex nostra regula judicandum foret, res careret omni difficultate. Verum viri in praxi celeberrimi ordinarie contrariam amplectuntur sententiam, cum meri imperii concessio semper specialem concessionem involvat Conf. Schilt. *Ex. 16, 2b. 10.* Illustr. Dn. Stryk. *Uf. mod. tit. de Jurisd. 2b. 13.*

§. LV. Quid ergo tandem fiet de l. 3. ff. de Const. Princ. JCtis, inquis, non est permittum contra legem judicare. Nec præsumendum de JCtis antiquis, quod aliquam absurditatem commiserint in legibus explicandis, præsertim cum autoritate Justiniana omnia approbata, & sic imperatori omnia adscribenda, cui se opponere semper nefas judicatum fuit. Et si hætenus in praxi ab illa recessum est regula, hoc de facto & errore factum, qualia non sunt producenda in consequentiam, cum sit jus Romanum apud nos receptum generaliter. Et licet vel maxime quædam dubia contra illam legem moveri possint, illa tamen confirmatione Imperiali subsecuta cessare debent, cum sufficiat, legem esse scriptam, licet vel maxime dura sit. Hæc & similia plura in medium proferri possent a Legulejis, quibus omnia tradita JCtorum veterum aurea videntur. Sed breviter ad hæc omnia respondemus. (1) Regulas interpretationis doctrinalis non ex legibus petendas, sed ex doctrina Logica: adeoque legis officium hic cessare, cum legis sit præscribere voluntati normam, non intellectui, quomodo scilicet ex sana ratione hoc vel illud sit interpretandum. Hinc si vel maxime falsa interpretandi regula a JCtis fuerit adhibita, illa tamen non magis nos obligat, quam definitio Juris Naturæ, aut alia aliqua assertio contra fidem historicam aut principia philosophica pugnans. Nos quidem legibus Romanis hætenus vivimus, sed Logicam JCtorum minime agnoscimus, nisi ubi rationi non contraria. (2) Neque hæc verba legis

legis nostræ habuerunt vim legis ratione intentionis ejus, qui protulit. Si conjecturis locus, nollem tantam absurditatem Javoleno, alias JCo eruditissimo, imputare, quasi ejus mens illa fuerit, prout communiter a Doctoribus accipi suevit, forsitan regulam hanc ut rationem dubitandi attulit vel tanquam rationem secundariam, ubi non semper ad veritatem ipsam respicimus. Imo potuerunt tales circumstantiæ in casu ipsi proposito occurrere, ad quæ applicata regula tolerari vel exinde restringi debuisset, quæ jam a Triboniano imprudenter generaliter posita tot fluctus & dubia peperit. Hinc (3) nunquam puto hanc legem esse apud nos receptam, cum nec recipi potuit, quippe falsa. Jam dudum enim rejecta est illa sententia, quasi jus Romanum quoad singula capita sit receptum, cum tantum in subsidium receptum, & sic in pluribus capitibus usus ejusdem juris apud nos cesset. Gloriantur Leguleji, se habere intentionem fundatam, quoties ad legem aliquam provocant, nos hanc cantilenam non agnoscimus. Et licet omnia Justinianus sua fecerit, facile quidem permittere possumus, ut etiam errores Triboniani suos fecerit. Quid vero hi ad nos? Num & Germanorum judicia & JCi Germani omnia sua propterea facere debent? Concludimus itaque regulam hanc, quod beneficia Principum sint quam plenissime interpretanda, prout ab Interpretibus uno ore est explicata, nec hactenus habuisse genuinum & verum utum, nec habere posse, adeoque merito pro regula interpretandi haberi non posse.

F I N I S.

Constitut. de p. u.

1. / id. de iure uxoriale	22. / id. de iure uxoriale
2. / id. de iure uxoriale	23. / id. de iure uxoriale
3. / id. de cautione p. u.	24. / id. de iure uxoriale
4. / id. de d. a. p. a.	25. / id. de iure uxoriale
5. / id. de iure uxoriale	26. / id. de iure uxoriale
6. / id. de iure uxoriale	27. / id. de iure uxoriale
7. / id. de iure uxoriale	28. / id. de iure uxoriale
8. / id. de iure uxoriale	29. / id. de iure uxoriale
9. / id. de iure uxoriale	30. / id. de iure uxoriale
10. / id. de iure uxoriale	31. / id. de iure uxoriale
11. / id. de iure uxoriale	32. / id. de iure uxoriale
12. / id. de iure uxoriale	33. / id. de iure uxoriale
13. / id. de iure uxoriale	34. / id. de iure uxoriale
14. / id. de iure uxoriale	35. / id. de iure uxoriale
15. / id. de iure uxoriale	36. / id. de iure uxoriale
16. / id. de iure uxoriale	37. / id. de iure uxoriale
17. / id. de iure uxoriale	38. / id. de iure uxoriale
18. / id. de iure uxoriale	39. / id. de iure uxoriale
19. / id. de iure uxoriale	40. / id. de iure uxoriale
20. / id. de iure uxoriale	41. / id. de iure uxoriale
21. / id. de iure uxoriale	42. / id. de iure uxoriale

Ke 1394

VD 18

SS.

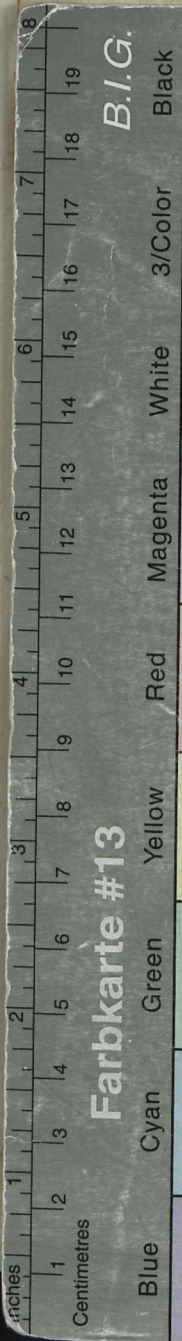
ULB Halle 3
005 046 483

Von 7

26

Q. D. B. V.
 UTATIO JURIDICA,
 DE
 PRETATIONE
 CIORUM PRINCIPIS,
 de Constit. Princ.
 E MAGNIFICENTISSIMO,
 IO PRINCIPE AC DOMINO,
 ERICO WILHELMO,
 RUSSICI HEREDE, &c. &c.
 SUB PRÆSIDIO
 FIANI THOMASII, JCTI,
 J. BORUSS. CONSILIARII, ET
 PUBL. AC FACULT. JURID.
 h. r. DECANI,
 UDITORUM DISQUISITIONI SUBMITTET
 ANIEL KÜSTER,
 BERNB. ANHALTINUS.
 DIEM XXV. JUNII M DCC I.
 (5)
 HALE MAGDEBURGICÆ,
 ISTOPHORI SALFELDII, VIDUÆ.
 Recusa 1735.

